

ДУКА СТЕПАН ХАРИТОНОВИЧ

(1907-1960)

*Видатний вчений в галузі селекції
і генетики плодових і ягідних рослин,
доктор сільськогосподарських наук,
професор, дійсний член ВАСГНІЛ*

Народився 10 квітня 1907 р. в с. Жовтому П'ятихатського р-ну нинішньої Дніпропетровської обл.

Помер 23 червня 1960 р. Похований на Байковому кладовищі у м. Києві.

Закінчив сільськогосподарський технікум, у 1929 р. – Уманський сільськогосподарський інститут (нині Уманський національний університет садівництва), залишився працювати на кафедрі генетики і селекції асистентом професора М. М. Грюнера. Далі – аспірантура в Харківському інституті прикладної ботаніки й успішний захист наукової доповіді з виведення багаторічного жита в Академії с.-г. наук (Харків), про що схвально відгукнувся М. І. Вавилов, та подальша праця в Уманському СГІ доцентом і завідувачем кафедри генетики і селекції (1934–1937 рр.). У 1938–1941 рр. та від 1946 р. – заступник директора з наукової частини, у 1949–1960 рр. – директор Українського науково-дослідного інституту садівництва (нині Інститут садівництва НААН України, Київ).

За дослідження з селекції яблуні, вишні і суниці йому присвоєно звання кандидата сільськогосподарських наук (1937 р.).

У 1956 р. в Інституті генетики (м. Москва) захистив дисертаційну роботу на здобуття наукового ступеня доктора біологічних наук на тему «Биология и селекция садовой крупноплодной земляники». У 1958 р. отримав звання професора.

Після дослідницької роботи з багаторічним житом ним було експериментально одержано мутації за допомогою рентгенівських променів у сочевиці, було розв'язано проблему добірності насіння тощо. Працював над створенням сорту ранньої великоплідної суниці та зимостійких сортів черешні для середньої і північної смуг України.

Одним з головних результатів багаторічної праці вченого є виведення багатьох сортів плодових і ягідних культур. Він є автором або співавтором сортів яблуні Рубінове Дуки і Уманське зимове, сортів суниці Київська рання 2, Ювілейна, Українка, черешні Улюблена Дуки, Красуня Києва, Китаївська чорна та вишні Уманська скороспілка.

Автор понад 80 наукових праць з генетики, селекції та садівництва. Особливе місце посідають монографії з біології та селекції садової великоплідної суниці.

Лауреат Державної премії СРСР третього ступеню (1952 р.) (спільно з Родіоновим О. П.) за виведення нових сортів плодово-ягідних культур для Української РСР. Кавалер двох орденів Трудового Червоного Прапора, нагороджений іншими почесними відзнаками. Його заслуги під час 2-ї світової війни (брав участь у боях у Заполяр'ї, визволенні Пушкінських Гір) відзначено бойовими орденами, медалями, в т.ч. Орденом Червоної Зірки (1943 р.).

В 1961 р. його іменем названо одну з вулиць м. Києва в місцевості Китаїв (нині Голосіївський район), де раніше знаходився Український науково-дослідний інститут садівництва.

Серед надрукованих робіт: Проблема виведення культурного багаторічного жита. Київ, 1936; Провідні сорти плодових і ягідних рослин: посібник по сільському

господарству. Кн.1. 1946; Садівництво та ягідництво на Україні в 1956-1965 рр. Київ, 1959; Підсумки та завдання в галузі селекції плодових і ягідних культур в УРСР. Наук. пр. УкрНДІС вип.36. Київ, 1959; Семирічку по садівництву – за 5 років. Держсільгоспвидав СРСР, 1959; Новые сорта плодовых и ягодных культур УССР и перспективы использования их в Молдавской ССР: в кн. Докл. и сообщ. на пленуме секции садоводства, виноградарства и субтропических культур ВАСХНИЛ 28-29 авг. 1959 г. Кишинев, 1960.

*****

Інформація з книги **Садівнича наука України: минуле, сьогодення, перспективи**. І.К.Омельченко, І.В.Гриник. - К.: "Преса України", Інститут садівництва НААН, 2012. - 528 с., іл.

[https://uk.wikipedia.org/wiki/Дука Степан Харитонович](https://uk.wikipedia.org/wiki/Дука_Степан_Харитонович)

<https://web.archive.org/web/20160410220852/http://www.udau.edu.ua/departments/museum/vidatni-diyachi-universitetu/duka-stepan-xaritonovich.html>

http://esu.com.ua/search_articles.php?id=19470

<https://www.udau.edu.ua/ua/departments/museum/vidatni-diyachi-universitetu/duka-stepan-xaritonovich.html>